

Als lectors de LA CAMPANA DE GRACIA, salut y fraternitat!!



ENTRADA D' ANY



NY nou situació nova.

Situació nova, trampas ve-llas.

Las trampas en aquests país es lo que no 's modifica may, per anys que passin.

Las fa en Cánovas y las prosegueix en Sagasta: los conservadors las reanudan y

ls fusionistas no las acaban... Apúntilas en lo séu compte corrent alló que no 's mou ab la movilitat dels partits, alló que no cau quan los partits se trabucan.

Y no cal donarhi voltas: no podem sortir de aquí.

La situació política está materialment enpantane-gada.

Ab la cayguda del Mónstruo, cayguda de bigotis sobre 'l llot de la immoralitat, creya tothom que 'ls horisóns s' aclariran. May lo país ha reclamat ab veu més unánime 'l compliment de un desitj general, xi-frat en obtenir moralitat y justicia.

La situació liberal havia de pendre desde 'l primer moment las providencias més enérgicas pera calmar las ánsias dels espanyols: extirpar abusos, plantejar economías, reorganisar serveys, recordarse sols dels contribuyents, dels productors, dels obrers, de tots los que crean, de tots los que suan, de tots, en fi, 'ls que no tenen altra aspiració que viure en pau y guanyar lo pá quotidiá, pera menjarlo tranquilament ab la familia, sense sobresalts ni angúnias.

Los homes que professan las ideas més anti-monárquicas s' haurian imposat gustosos una treva, la treva de la regeneració del país, si haguessen vist que 'l govern empenia ab resolució 'l camí pera realisar una empresa tan necessaria, tan absolutament indispensable.

Per desgracia los primers sintomas de la situació son funestíssims.

* *

Lo govern ha passat més de tres senmanas per decidir quins amigaxos han de menjar del pressupost, y quins s' han de quedar mirants'ho.

Lo de sempre; pero corretjit y aumentat.

A la taula no hi ha siti per tothom, y tot se 'n vá ab empentas.

Cada ministre, cada una de aquellas eminencias de la fusió, destinadas á donar lo cop, desde 'l moment de possessionarse del poder, lo qu' es lo cop ja 'l donan; pero lo més trist es veure que se 'l donan mútuament.

No n' hi ha un que no porti las butxacas plenas de recomendacions y compromisos: cada ministre per si sol podria provehir totas las dependencias del Estat, y en repartir turró al parent, al amich, al compare y al recomenat del compare, del amich y del parent, emplea avuy totas las sévas forsas y gasta miserablement tota la séva activitat.

Disputas continuas, batussas eternas, pretensions desmesuradas, amenassas de retrahiment, morros y malas caras... tals son los únichs fruyts que 's recullen actualment en los consells de ministres.

«Y para ver este infierno se hizo el cambio de gobierno.»

* *

Aixó passa á Madrid, y una cosa per l' istil succe-heix á provincias, en las capitals, en las poblacions de alguna importancia, fins en los pobles més petits é insignificants.

Per tot arréu se juga á l' aranya estira-cabells.

Qui no pot conseguir un empleo retribuhit, aspira á participar del mangoneig: qui no pot alcanzar un sou, busca una ganga.

¿Qué fan los petits? Lo que veuen fer als grans.

A las concupiscencias dels primers personatjes de la situació responen com si 's reflectissen en un mirall prismátich de mils caras las concupiscencias mesqui-nas dels polítichs de campanar.

Lo país, entre tant, aparta la vista, tomba la cara, y sent ascós.

* *

Y no obstant, lo país ha de salvarse á sí mateix.

Precisament dintre de poch haurán de celebrarse eleccions de diputats. Encare que 'ls ministres d' ara, igual que 'ls anteriors, treballin desesperadament en la confecció dels encasillats; encare qu' ells disposin per endevant quin son los candidats que tindrán de sortir y quins altres están condemnats á quedarse en terra, si 'ls electors tenen la virilitat necessaria, tot,

aquets cálculs dels governants s' estrellarán, y se 'n anirán per terra.

Lo sufragi universal es un' arma poderosa, que pot esgrimir lo poble espanyol, fent que 's compleixi la séva soberana voluntat.

No li falta més que una cosa: voler. Voler es poder. ¿Qué pot succehir al cap-de-vall? ¿Qué 'l govern fusionista extremi 'ls medis, seguint la mala conducta iniciada pels conservadors que varen violar la su-prema llei del poble?

Pitjor per ells.

Aquesta es precisament la principal victoria reser-vada als republicans.

Quan se demostrí que la voluntat del poble es in-compatible ab los interessos dels partits monárquichs; quan se vegí que aquests interessos se reduheixen á l' explotació inicua del país, causant lo séu empobri-ment y la séva ruina, la República que avuy es una aspiració, 's convertirá en un fet incontrastable.

Retrempi 'l poble la séva virilitat... y decideixis de una vegada.

Any nou, energia nova.

P. K.

AL 1893

Encare que en cortesias jo may hi he sigut entés, vull ferne una al jove y tendre mil vuyt cens noranta tres.

No se de cert ab qué m' fundo, ni puch dir si toco 'l viu; pero aquest any m' es simpátich en un grau superlatiu.

¿Será perquè es tan criatura y un, per impuls natural, estima tot lo qu' es jove, ignocent y virginal?

¿Será porque al iniciarse de sa vinguda 'ls alhors hem presenciat l' aixafada dels senyors conservadors?

No ho sé, mes siga 'l que 's vulga, deixant aquests fets apart, jo 't saludo, any hermosíssim y 't envio 'l Deu té guard.

¿Que hi portas á la maleta? ¿pot saberse quinas son las instruccions que traginas per la direcció del món?

Mira, noy; no es que jo intentí darte consells, la vritat; en camisas d' onze varas en ma vida m' hi he ficat.

Però com que tú ara neixes y per lo tant tú ets petit, fóra bo que procurassis no mamarte gaire 'l dit.

Seria casi enganyarte dirte que aquí tot vá bé; al contrari t' asseguro que tens molt y molt que fé

Fins m' atreveixo á afirmarte, com desseguida veurás, que per més feina que fassis, may, may, may l' acabarás!

Tant ton pare com ton avi, (vull di 'ls dos anys anteriors) no han sapigut fé' altra cosa que sembrar penas y horrors.

En mans d' ells, la rassa humana ha sigut, dit propiament, una especie de pilota rebotant continuament.

Aquest li donava un tanto y l' enviava cap allá; aquell li pegava cossa y tornava á rebotá.

Y á forsa de clatelladas, y cops, y tantos, y crits, tots estem, qui més qui menos, macats, nafrats y cruixits.

Ves si tú prens altre rumbo y arreglas la situació fent de modo de tractarnos ab més consideració

No 't demano que 'ns regalis riquesa y felicitat perquè tú d' aquests articles ja se que n' está faltat

Però al menos síras home, y ja que tenim excés de tragerias y trifulcas, fés que no 'ns ne vingan més:

No 't escusis pretenentnos qu' ets petit, y per lo tant, no pots fer lo que farías si fossis un home gran.

La estatura es lo de menos quan un es net de clatell; aquí 'n tens un bon exemple ab en Tort y Martorell.

Traballa, espavilat forsa, y ves si ab habilitat mudas d' un modo visible la sort de la humanitat.

Lo teu nom entre otras cosas, t' obliga molt mes que res... Ets mil vuyt cents, pero pensa que també ets noranta tres.

¿Noranta tres!... ¡L' apellido més famós y respectat!...

A veure, á veure si imitas al teu noble antepassat.

G. GUMA.



o famós arcalde de Manresa, tan sols vá sortir á la estació del ferro-carril á saludar al governador de la provincia de nyor L. Roca.

En cambi, 'l governador cessant Sr. Sánchez de Toledo, de regrés á Madrid, vá deturar algunas horas en aquella ciutat y rebé de D. Pere tota mena de obsequis y atencions.

Per D. Pere no hi ha més governador que 'l go-bernador conservador.

¿Com se comprén que 'ls fusionistas no li demostrin qu' existeixen, dimilitntlo?

¿Cuydado que no més fent aixó, la ciutat de Manresa en pés, picaria de mans!...

La nova pessa de nostre estimat company C. G. má, ¡Abaix lo existent!, estrenada á Romea 'l dia de Ignocents, alcansá un gran éxit de riallas, sent aplaudida y celebrada per tothom.

No podia de menos

Es un crit tan simpátich, lo crit de ¡Abaix lo exi-tent!

En l' any 93, celebra la humanitat lo centenari de un fet memorable eternament.

Fá un sigle just que la famosa revolució francesa, inaugurada l' any 1789, se consumava en l' any 1793.

La guillotina vá tallar alguns caps.

¿No podria la mateixa eyna servir avuy per ampu-tar los membres podrits que s' han inmiscuht en la gobernació dels pobles?

Lo conegut republicá progressista Sr. Asensio Ve-ga, ha visitat als séus correligionaris de Barcelona.

La CAMPANA DE GRACIA envia un cordial saludo al autor principal de la sublevació de Badajoz.

Nosaltres, sempre partidaris de la fraternitat repu-blicana, tots los homes ilustres, sense distinció de frac-cions, los hi desitjem lo mateix:

—Salut y prosperitat.

En Cánovas, al pendre possessió de la presidencia del Círcul conservador, vá pronunciar un discurs, en lo qual, referintse á n' en Silvela, digué:

«Las personas que dissenteixen del quefe, deuen retirarse á trempar las sévas armas pera esgrimirlas després.»

En Silvela li podrá respondre:

—Impossible que jo pugui trempar la méva. Lo pu-nyal florentí, la única arma qu' esgrimia, vaig dex-arte'l clavat al cor!

Lo Sr. Linares Rivas ha sigut nombrat vice-presi-dent del Círcul conservador de Madrid.

Linares Rivas... l' home del canal del Ebro.

No podrá dirse, á lo menos, que 'ls conservadors siguin mals companys.

Quan tothom acusa al autor de nostre *Petit Pana-má*, los conservadors l' aixecan á la vice-presidencia del séu Círcul.

Aixó es lo que convé: que ho vajin fent aixis, y ni ab tota l' aygua del Ebro farán net.

Lo bisbe de Madrid ha clavat una embestida als ca-pellans de la séva dependencia que cobraven sou sen-se treballar, y fins vá trobarne alguns que percibian assignacions per dos ó tres conceptes distints, sense prestar altre servey que residir á Madrid.

¡Oh, santa barra: jo t' creya sols venerada entre 'ls homes polítichs, pero veig que vás posant arrels á tot arréu!

Afortunadament, lo bisbe de Madrid ha guanyat aquesta partida de bólit...

No li envejém las malediccions en llatí que li llas-sarán sobre la mitra.

Gran fuetada la que descarrega en Nackens sobre 'l rostre dels monárquichs espanyols, á propósit de la molt que baladrejan sobre la qüestió de Panamá:

«Vosaltres—los hi diu—que 'us indigneu cómica-ment, fingint pudor de viudas del vici ¿qué no serían capassos de fer avuy mateix? Si aquí hi hagués un negoci que pogués repartir vint milions de francs ¿esperarian á que 'ns compressin ó correrian á oferir-vos en pelotó?

Calléu, donchs, granotas, que 'us agitén en lo basal de la ignominia. Nosaltres, los que demaném un grillet pels que s'han venut á Fransa, tenim dret á parlar; vosaltres, los que havéu fet méris pera portar aqueix grillet, y no 'l portéu, devéu imposar silenci á vostras llenguas.»

Verdaderament, los hipócritas propaladors del descrédit de la República, en un país com lo nostre que no té la virilitat que la República francesa demostra en aquests moments, mereixen aquestas vergassadas que deixan nafra.

Lo sigle XIX, en sa infancia tenia ideas generosas, y en defensa de la llibertat y de la independencia dels pobles. y en lluyta perpétua contra 'ls tiráns, derramava la séva sanch generosa.

Pero cap á sas vellesas s'ha anat tornant positivista, codiciós, amant de las riquesas.

La má del sigle, qu' en sos primers anys empunyava 'l fusell, empunya avuy lo braguer de la vaca y la muny sense pietat.

Los homes públichs morían invocant lo nom august de la llibertat; avuy procuran tancar-se á casa séva ab las butxacas plenas.

En la infancia, la generositat y 'l desprendiment; en la vellesa, la sordidés y l' avaricia.

La Espanya antigua, dels convents y de la repartició de la sopa, no ha desaparecut encare

Los pares guardiáns son avuy los homes polítichs que constituheixen ministeri, y 'l día que 's verifica un cambi de ministres s' efectúa la repartició de la sopa.

Per aixó, en aquests moments, hi ha á Madrid tantas empentas.

Tothom aspira á lo mateix: á viure de la sopa-boba.

CARTAS DE FORA.—L' ensotanat de Rocafort de Queralt, está que triua, imbuhint fins á las criaturas que van á apenre la doctrina cristiana ideas d' odi y de despreci contra determinadas personas de la població. ¿Y saben per qué está tan rabios l' ensotanat de Rocafort? Senzillament: perque aixis com avants no participava de las cargas de la població, aquest any las hi han posadas: y ell, al sentir-se la carga á sobre, tira guitzas, olvidant aquella prescripció evangélica: «Donarás á Déu lo qu' es de Déu, y al Cessar lo qu' es del Cessar.»

A Tiana va morir un jove, y 'l mestre de música de la població, volent honrar la séva memoria ab una missa cantada, d' acort ab la familia, ja ho tenia tot á punt, quan al suplent de vicari se li antoixá disposar que si volian missa ab música havia de ser ab un parell ó tres de alumnos qu' ell ensenya y que per cert ho fan molt malament.—Aixó ocasioná un disgust tan serio entre 'l mestre y 'l suplent de vicari, que ab una mica més se pegan.—Obligat per últim aquest darrer á donar explicacions, manifestá qu' entre 'ls alumnos del mestre n' hi ha dos, que per haverli fugit d' escoláns, no permetria may que prenguessen part en cap acte de la iglesia. Odis clericals. La inquina del suplent de vicari recau precisament sobre dos minyons que son modelo de honradés y á qui tota la població aprecia.—No es extrany que aquest suplent de vicari surti ab tals etzegalladas: ja hi está avesat. Per Corpus, al veure que uns joves tiravan carmelos á unas noyas, ab una mica més fuig del talem. Si no son los del Ajuntament que van contenir-lo, hauria tocat pipa ab la custodia.—Tota la població está ja fins al capde-munt de aquest mossén, que segons se veu, no ha deixat los cops de génit que devia agafar quan anava ab los carlins.

PROGRAMA

QUE DEURIA REALISAR L ANY 1893 PERA FER LA FELICITAT DELS ESPANYOLS

Te farás pel *Jané* un plan general, comensa á executarlo pel *Febrer*, farás caure pel *Mars* l' actual poder y al *Abril* fes pujar *alló* ben alt.

No perdonis pel *Maig* cap concejal, pel *Juny* crema del Banch tot lo paper, no deixis pel *Juliol* pillo sencer y al *Agost* á lothom fes ser formal.

Suprimeix pel *Septembre* als capellans, pel *Octubre* al malvat fes tornar bó, pel *Novembre* als burots deixa cessants y pel *Desembre* al pobre fes senyó. Reformas duhent a cap tan importants la ditxa haurás fet tú de la nació.

JOSRPH ALADERN.

LO QUE S' ESPERA DEL ANY NOU

UN FUSIONISTA:
—Espero que en tot aquest any no hi ha perill de que 'ns treguin de la menjadora.

UN CONSERVADOR:
—Estich en la convicció de que per tot aquest any tornarem a apoderarnos de la caldera del ranxo.

UN BOTIGUER BONAT:
—Del modo que marxan las cosas, si per tot l' any '93 no puch lograr ser concejal, no tinch mes remey que pegarme un tiro... ó clavarlo als meus acreedors.

L' HERENCIA CONSERVADORA



¡Quin capdell més colosa!

UNA «NENA» DE TRENTA DOS ANYS:
—¡Ay!... Veyám si aquest tindrè la sort de casarme.

UNA QUE JA ES CASADA:
—No se perque 'l cor me diu que aquest any, per fi, quedaré viuda.

UN ESTUDIANT:
—¡Ah, nol! Lo qu' es aquest any, espero estudiar de valent y sortir dels exámens sense cap carbassa.

UN MUNICIPAL:
—Nada... no vull compromisos: desdeahora me pongo á vichilar formalment. Voy á ser inflexible... El carreter que no me convide y vaya contra direcció... ¡á la alcaldia!

UN CARRETER:
—Llestos. Aquest any no estich per copetas ni per gotets. Al primer municipal que 'm demani que 'l convidi, li planto la vara pels nassos.

UN QUE JAGA A LA RIFA:
—¡Deu fassi que aquest any per Nadal tingui més sort que l' any passat!

UNA MINYON DE SERVEY:
—¡Si aquest any tingués la xiripa de trobar una casa ahont la mestressa no fos forta de comptes!...

UN' ALTRA CRIADA:
—M' ho he posat al cap y 'n sortiré. ¡Prou infanteria! ¡Aquest any vull un promés artiller... y ab bona barba!... ¡Es tan bonich cambiar de cuerpo de tant en tant!...

UN SASTRE:
—Aquest any no fio á ningú.

UN CLIENT SÉU:
—Espero que 'l sastre continuarà fantme... Si nó, pitjor per ell: lo despatxo... y me 'n busco un altre que 'm fassi un plasso més llarch... Trenta ó quaranta anys, per exemple...

UN PARE DE FAMILIA:
—¡Ay... Suposo que aquest any no 'n tindrém cap més.

SA MULLER:
—No se perque 'm sembla que al acabar l' any ja n' hi haurá un més á la colla.

«LA CAMPANA»:
—¡Ah!... Lo qu' es aquest any, vé la nostra.

LA...:
—¡Oh... Lo qu' es aquest any... ¡encare no 'm treguen!

FANTASTICH.

« 1893 »

La Espanya, sentó á dir, la Europa en pès está desde cap d' any amohinada per pór d' una altra gran guillotínada com la del mil setcents noranta tres. (La Fransa es la nació, jo tinch entés, única que no está gens alarmada): mes jo dono per cosa assegurada que aquí, senyors no pasará pas res. Si aquell noranta tres bugada entera, sense ser bugadera, ab bon llexiu, y una estesa, va ferne, de primera..., aquest noranta tres será d' ayguera; y no passant bugada com se diu, jo crech que será un any molt bugadera.

PEPET DEL CARRIL.

ANY NOU...

Si 'l calendari no 'ns avisés, confesso que 'm veuria en un verdader apuro per coneixe que som al any nou. ¡L' any nou!... ¡En qué 's distingeix del vell? ¡Quina senya, quina ratlla hi ha que indiqui: Aquí acaba!

vell, aquí comensa 'l nou; aquest es lo lligam que junta 'l un any ab 'l altre?

Quan un estrena un barret, per exemple, pot dir ab tota la boca:

—Aquest barret es nou.—
Y ho es en efecte. Té més brillo, presenta unas curvas més regulars, s'hi veu la forsa y 'l vigor de la juventut.

Pero ¿l'any?... ¿Per qué ho dihem qu'és nou? ¿ahont es la seva novada?

Lo mateix que feyam lo dia 31 de Desembre fem lo primer de Janer; ab igual cara que 'ns anem al llit la nit de sant Silvestre 'ns llevem lo demati de cap d'any. Ahir menjavam, avuy menjem; ahir beviam, avuy bevem...

Lo cel es del mateix color que avants; las montanyes no s'han mogut de son puesto; pels carrers hi ha 'l fanch de costum... ¿Y douchs?

Fet y fet, haurem de convè-nir ab lo que deya un fulano, qu'encare que no té lletra s'explica ab bastante profunditat.

—Tot aixó de anys vells y nous—deya ell—son intrigas dels parnóstrichs.

Segurament d'aquesta afirmació arrencavan las filosofas d'un altre tipo que ab la major formalitat assegurava que la perdicio del món provenia dels calendaris.

L'home racionava d'aquesta manera:

—Si no hi hagués calendaris no hi hauria mesos; si no hi hagués mesos, no hi hauria dias primers ni ultims; si no hi hagués dias primers ni ultims... no hauriam de pagar lloguer de casa.

—¿Per qué?—li preguntava un.

—Perque 'ls amos no 'ns podrian probar may que 'l mes s'ha acabat.—

No obstant, útil ó perjudicial, lo calendari existeix y es precis arrostrar las sevas conseqüencias.

Y la primera conseqüencia que trayem del calendari actual, es que som ja al any nou.

Seria jo ab seguretá l'home més rich del món, si tingués un duro per cada persona que al trobarse davant del primer de Janer ha exclamat ab veu de sacerdot egipci:

—¡Any nou, vida nova!

Del nord al sur, d'aquí als nostres antipodas, no hi ha ciutatá que s'estimi una mica que al saludar l'any nou no 's proposi cambiar de vida.

Tothom ho diu—menos los muts, que ho signan—pero ¿quants ho realisan?

Ningú. Quan vingui 'l próxim 31 de Desembre, ni buscan'lo ab un fanal elèctrich d'aquests que van una mica bé, logaran trobar un sol individu que haja sapigut cumplir los seus propòsits de modificar la existencia que avuy porta.

Lo món es una cinia y 'ls homes fem de catífolos... ¿Per qué hem d'anar avall, si la corda 'ns porta amunt? ¿com podem anar amunt, si la corda 'ns tira avall?

Mentres no cambiém la corda de las passions, tot aixó de vidas novas y fantasias d'aquest género, no passarà de ser un entreteniment bo per distreure la imaginació durant los primers dias del mes de Janer... y parin de contar.

Per cert que 'l tal mes de Janer, vanguardia com qui diu del any, se 'ns ha presentat ab remolíssima frescura.

Lo termómetro, ab sa eloqüent llengua de mercuri, 'ns ho declara sense subterfugis: los graus de la columna baixan, baixan incessantment...

¡Aixís baixessin los graus del exercit, que 'ns surtiria més baratol!

Fins los méns climatèrichs se queixan de fret y afirman que si 'l govern no 'pren algunas providencias contra las glassadas, aviat los panallons s'apoderaran de la situació... y deis dits de la gent de bé.

Ab motiu d'aquest descens de la temperatura, s'han reproduhit las discusions de sempre: ¿com es que fa tan fret? ¿te qué prove? ¿qui 'n té la culpa?

Los sabis que diguin lo que vulguin; pero per lo que toca á Barcelona, á mi ningú 'm treu de la meva idea.

—¿Volén que 'ls ho digui perquè aquí s'ha desarrolat aquest fret?

Perque no ha vingut cap de las grossas de Nadal... ¿Haguessim tret la primera, la segona y la tercera!...

¡No 'ns hi entrem: andriam en mirar si 'l termómetro marca naps ó xirivias.

A. MARCH.

LOS REYS

—¿Qué li han dut los Reys? —¿A mi?

No es fácil que 'm portin re may de la vida.

—¿Per qué?

—Perque no hi crech; vel 'hi aquí.

¿Jo aná á fe aquestas pampelines de du 'l calsat al balcó?

Francament tindria pó que 'm preguesin las botinas.

Més, y aixó va entre nosaltres, si es cert que no li puch di lo que m'han portat á mi,

se lo que han portat als altres.

—¿Y ahi 'ha fet a veriguacions?

—Y ahi... Y així hi sapigut tots los regalos que han dut á diferents nacions.

A Alemania, verbi-gracia, li han portat un malestar y uns gastos, que han d'acabar per consumir sa desgracia.

Alli no 's pensa en res mes que en carrabinas, canons

y otras varias distraccions que se 'ls menjan molts dinés.

A Italia, si fa ó no fa,

li han dut casi bé 'l mateix;

una deuda que creix, creix y no la deixa medrá.

Gracias als Reys, lo pais té molts sels y fragatas,

y... 'l qui pot menjar patatas ja s'considera felis.

—¿Y á Inglaterra?

—¿Aparentment

sembla qui sab qué li han dut; mes, contat y debatut lo regalo es fum y vent.

Fins entre 'ls mieters y 'ls sorjes s'ha arribat molts cops á di que per regalos així...

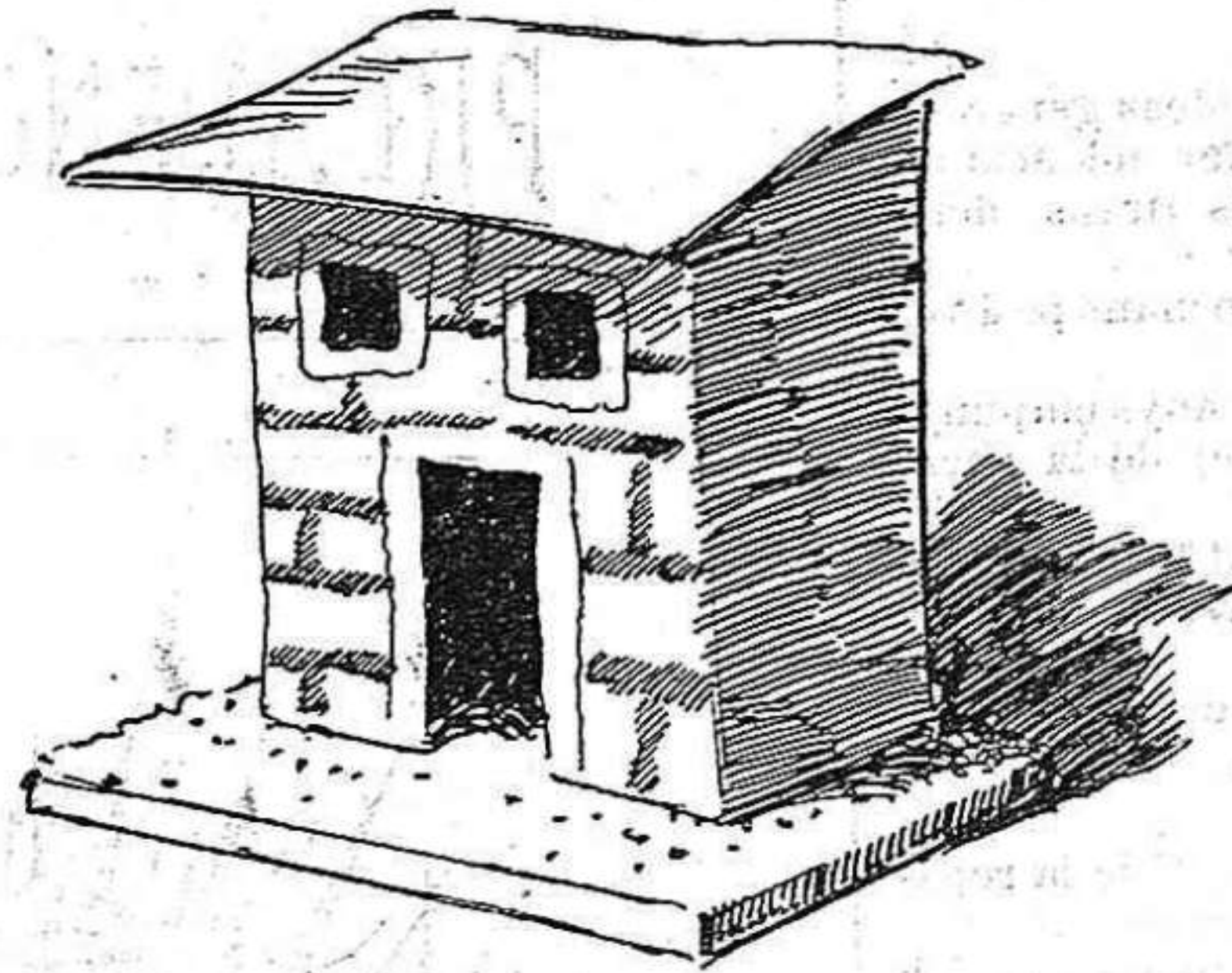
—¿Y á Portugal?

—¡Oh! ¡la mar!

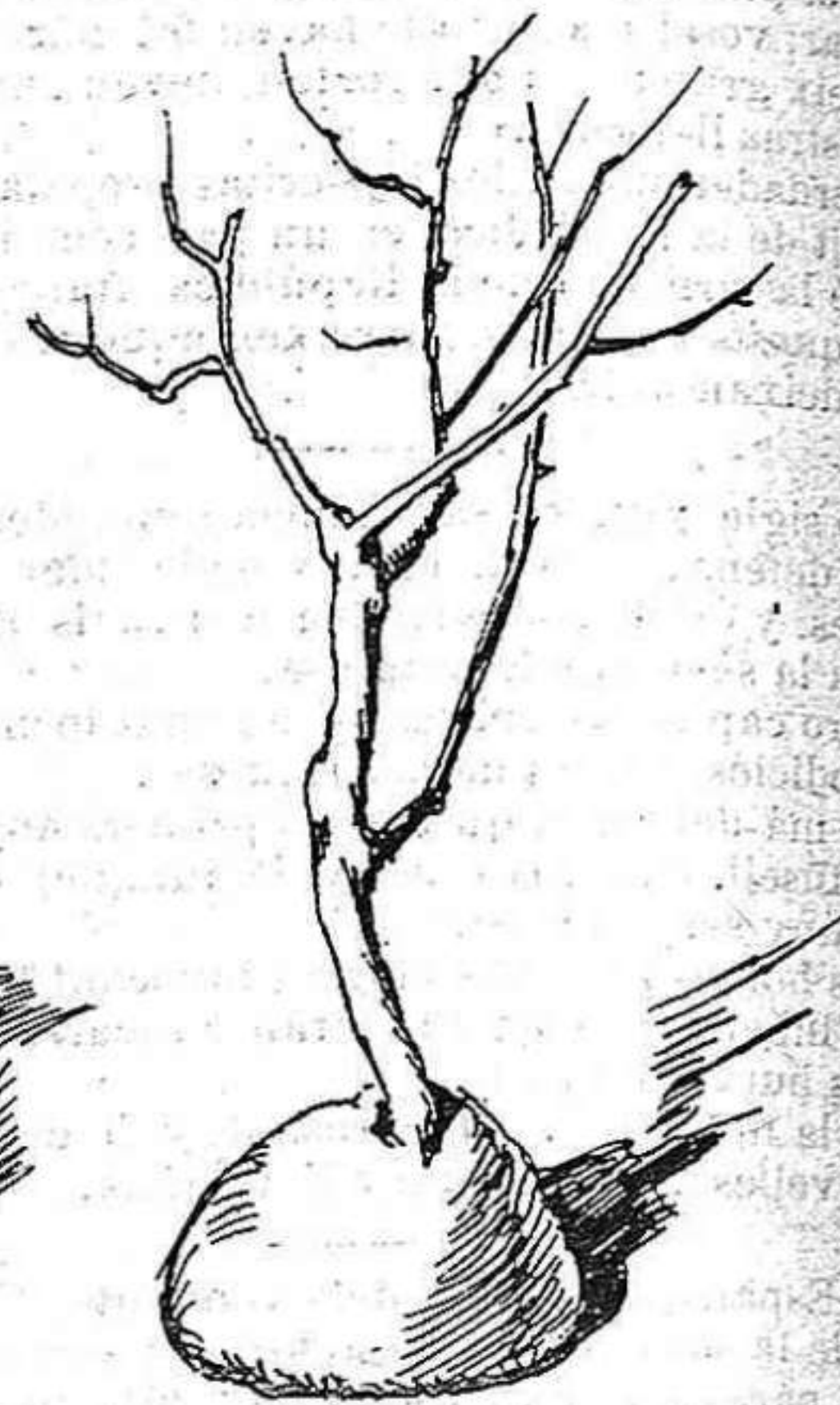
Aquells si que, pobre gent, han rebut segurament més obsequis que en cap part.

REBUIG DE LA...

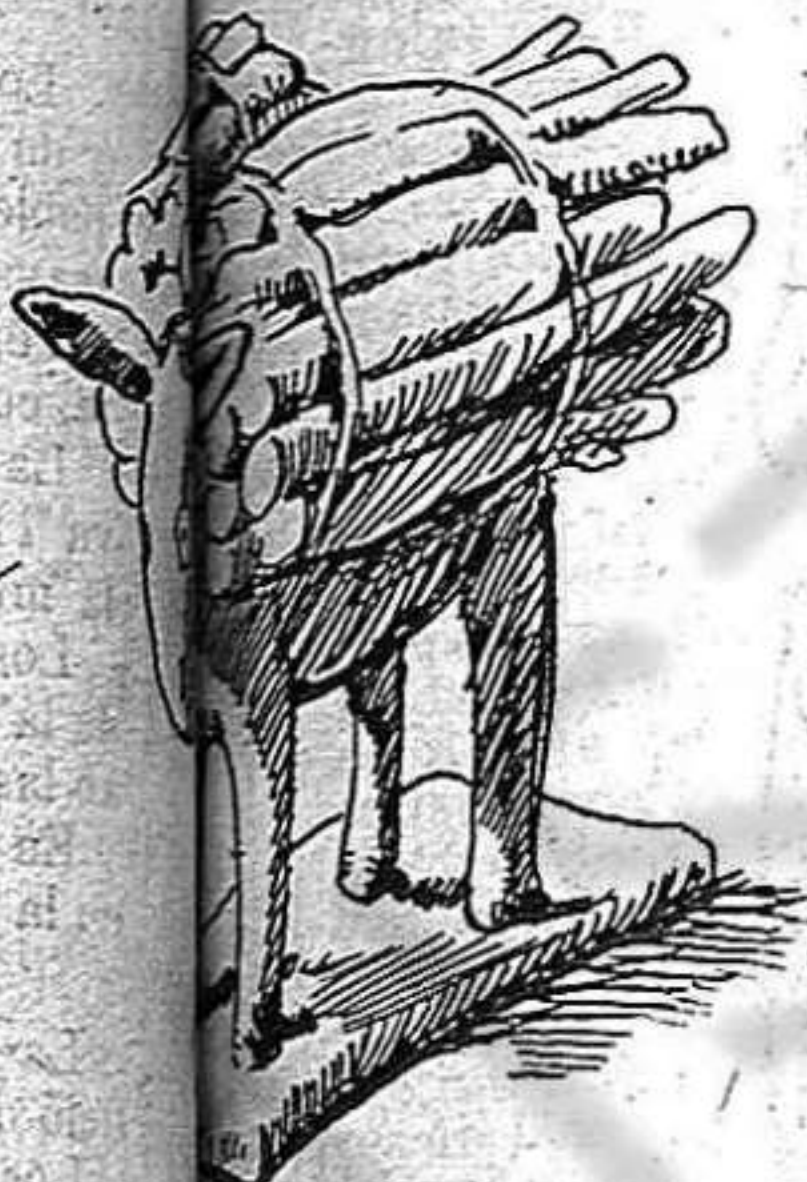
1892.—(Per APELES MESTRES)



Lo que 's fan els regidors



L'arbre de la llibertat



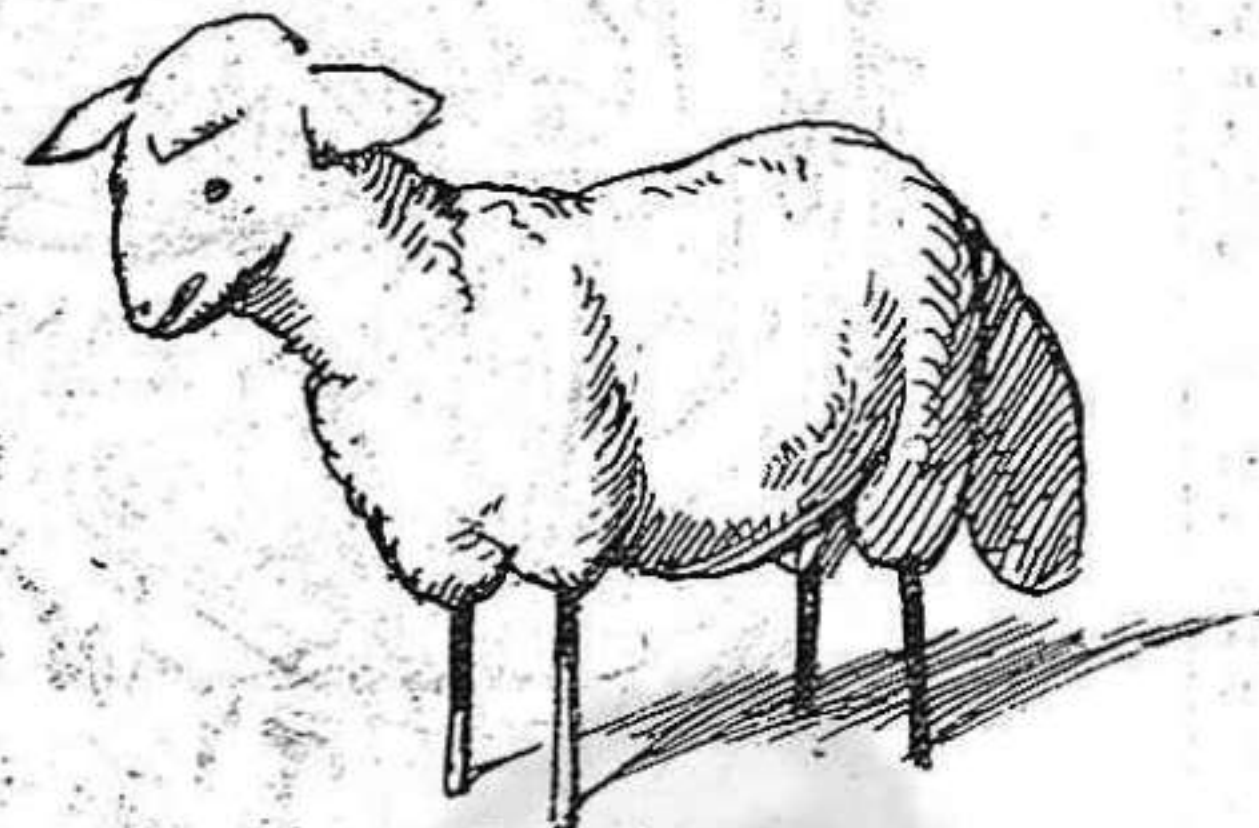
El poble



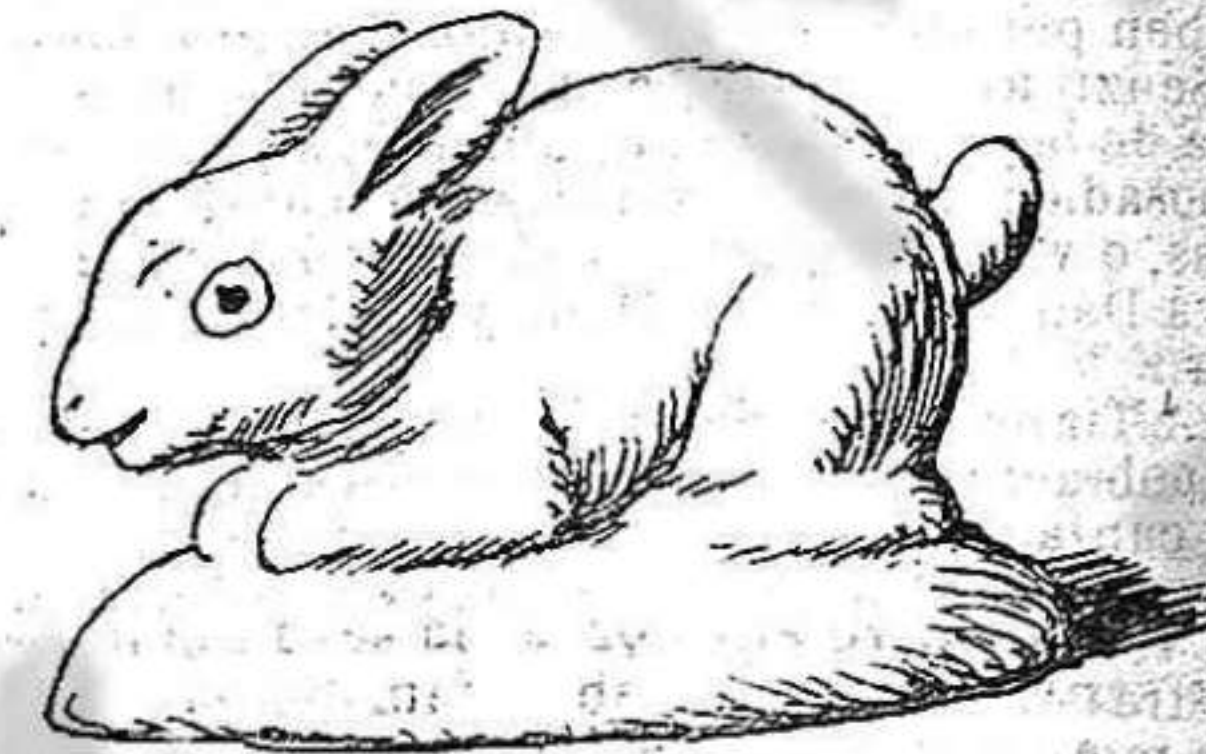
Un contribuyent



Un que no ho es



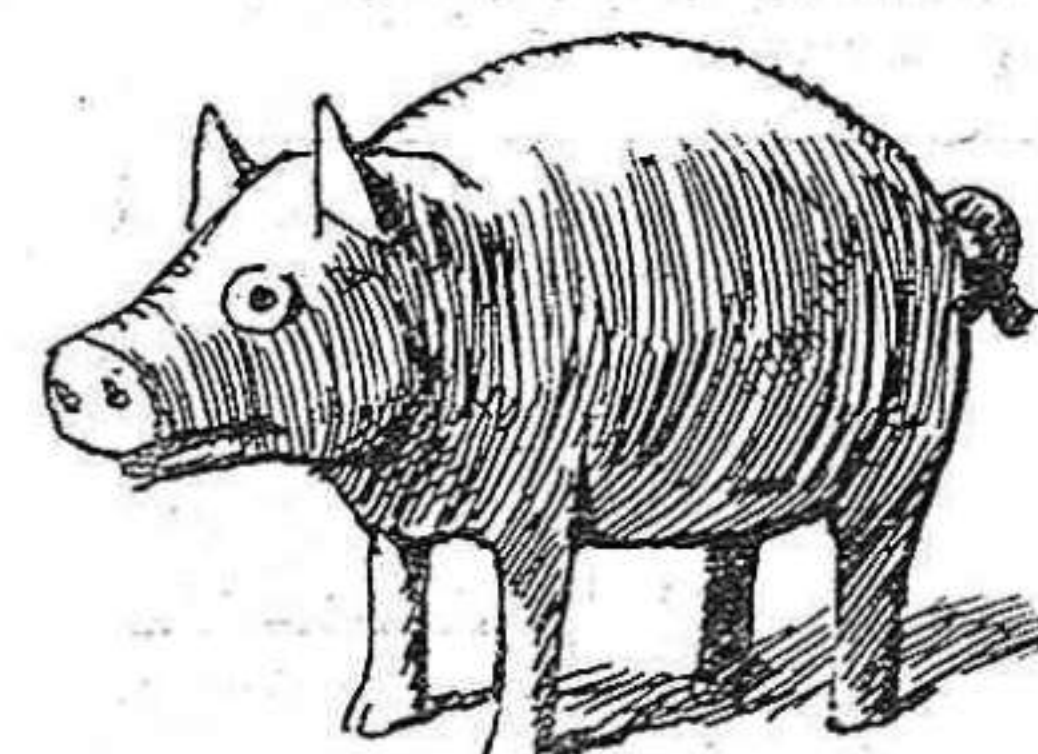
Un integro



Un diputat de la majoria



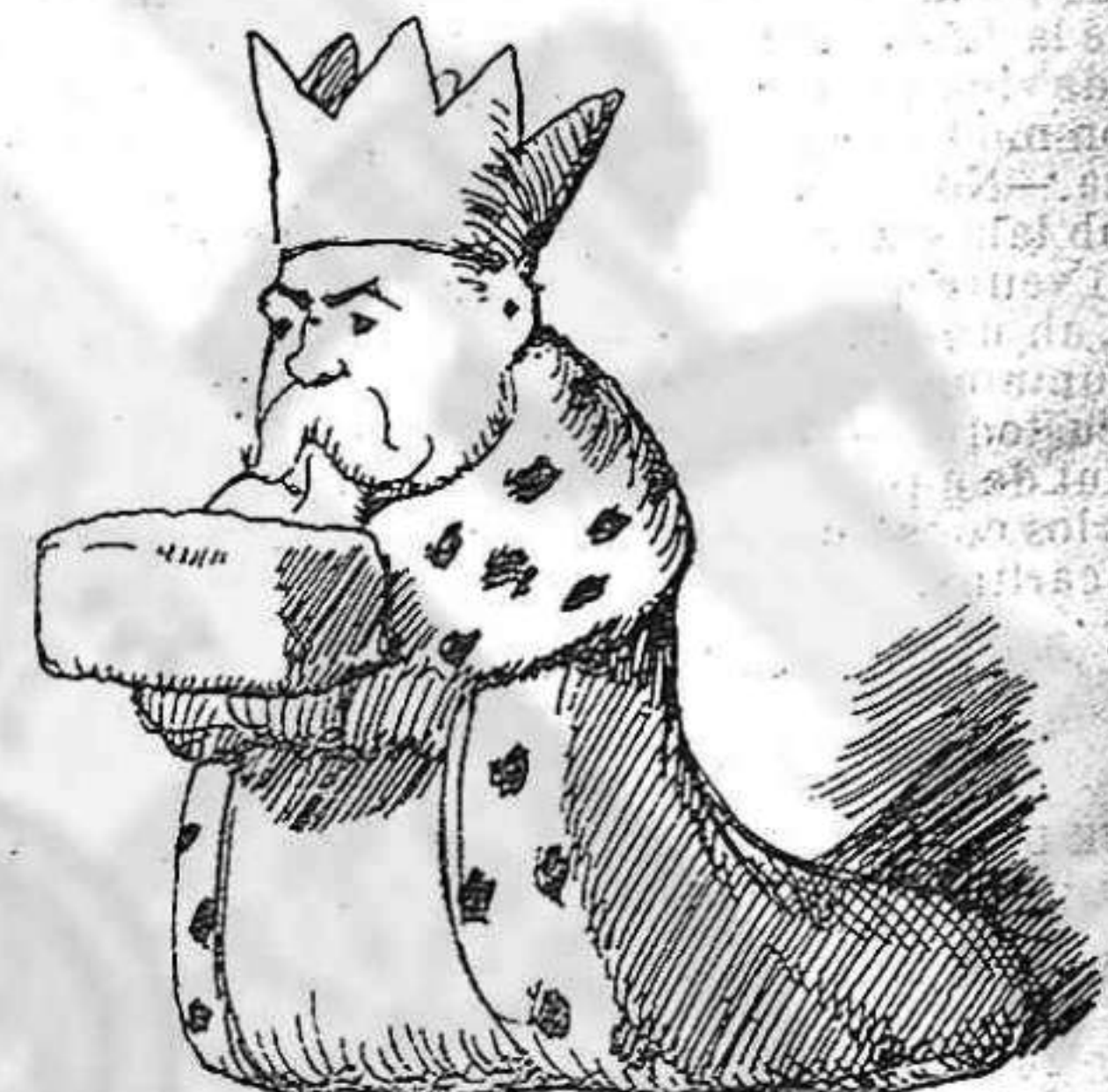
La oposició



¿Un...? ¡Cá!



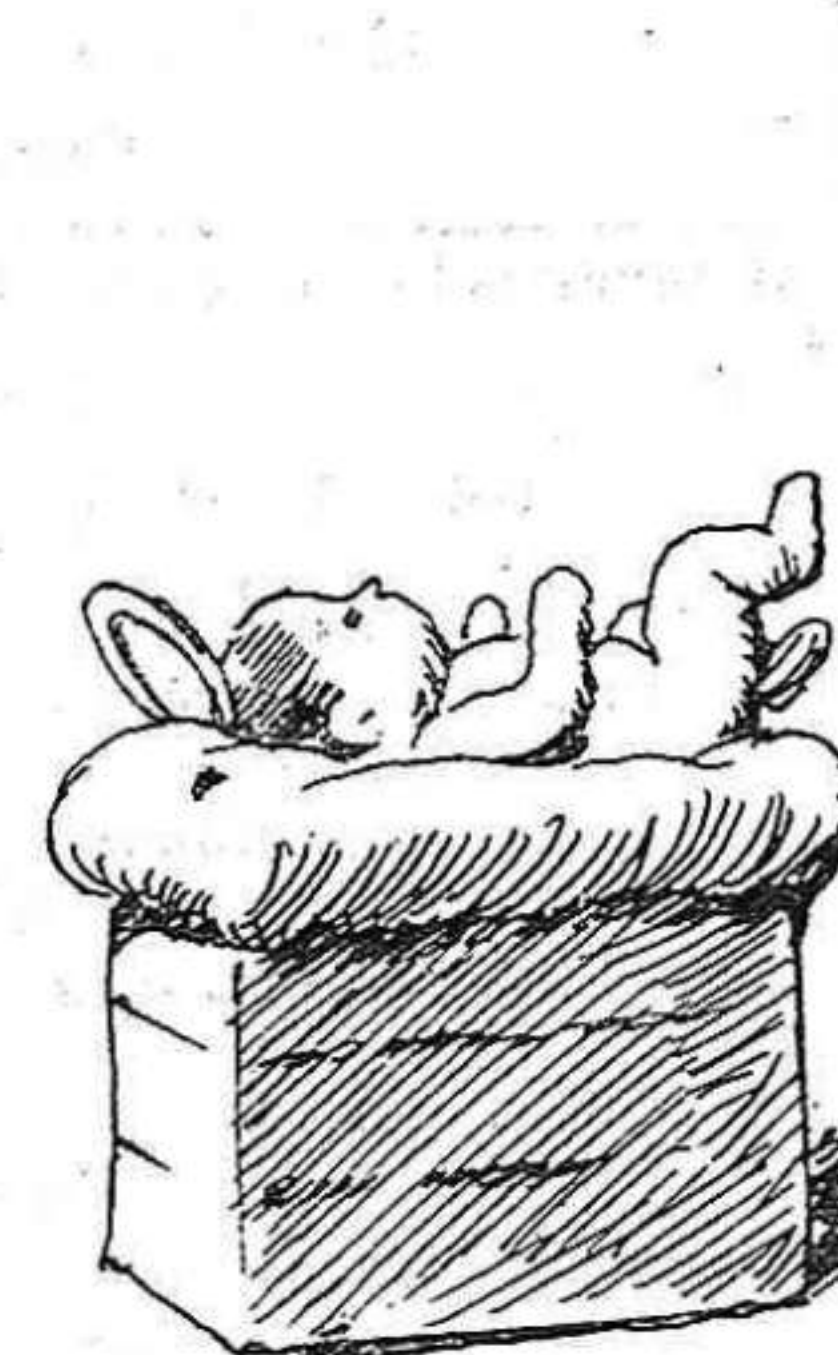
La premsa



Los tres reys magos (procedents de la fábrica de terrissa de G...)



La oposició



Tocant á aquest parell... ni cal dirho



Lo marit de aquella ovella que solia freqüentar la rectoria mostrant tanta querencia al mistich rabadá, acabava de arribar del Brasil aquella nit mateixa, y havent descubert l'amagatall de sa costella 's dirigia á la casa del ensotanat, resolt á fer una barrabassaria.

—¡Ay, que vél!—exclamá la dona tremolant.—Míril qu' enfutismat... Me matará.

—¡Primer ell que tú!—exclamá l'ungit de Déu.

Y agafant un arma ¡pam! tiro vá.

Sols que per una equivocació funesta, en lloch d'ensopegar al marit, que com hem indicat havia vingut del altre mon, y al altre mon volia ferlo tornar per sempre l'ardorós mossén, aquest clavá la bala en lo cos del jove pacífich que res tenia que veure en tot aquell bullit. ¡Qué volen ferhi! Una equivocació en uns moments tan crítichs la sufreix tothom.

A favor de aquest trastorn, la casta esposa 's despenjava més que depressa per una finestra del darre- ra de la rectoria, y camps á través se posava á salvo.

Al marit, considerant que aquella pruna beneyta anava per ell, se li van cegar las camas.

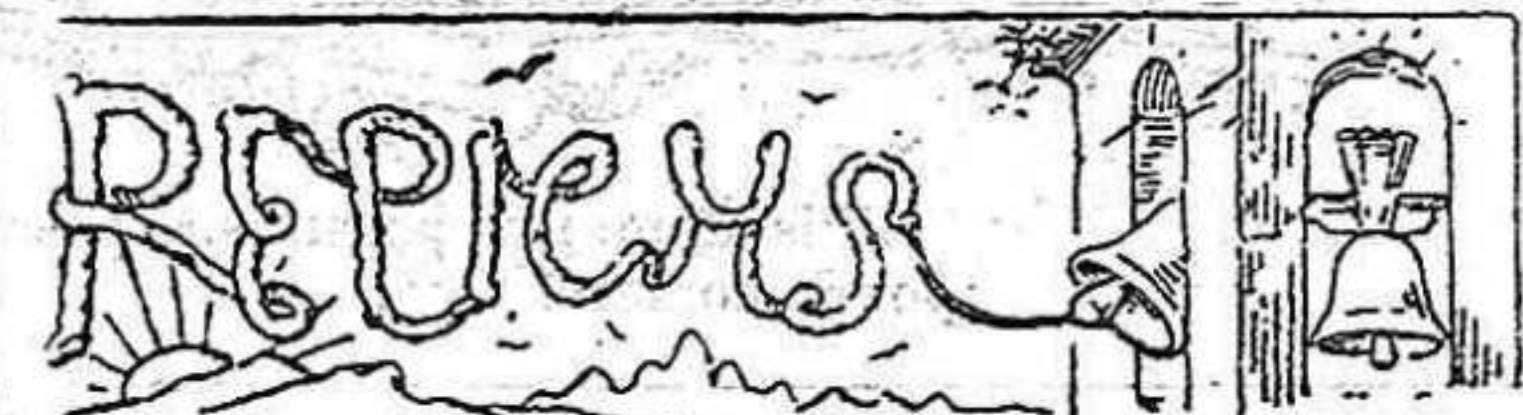
Al jove varen enterrarlo.

Y l'ensotanat, confés y convicte de aquest crim, se troba avuy engabiat en la presó de Caldas de Reyes, aspirant á través de la reixa, pél recort de la séva idolatrada Dulceina.

Ara, si un autor qualsevol agafa aquest argument y 'n fa un drama, li dirán que ha escrit una obra in- moral.

¿Y sent immoral lo drama, qué será la realitat? Vaja, per mi que ho declarin los Sants Pares de la Iglesia.

P. DEL O.



fi d'any solen reunir-se 'ls ac- cionistas de las societats de cré- dit, per escoltar la lectura de la Memoria, donant compte de la gestió dels interessos socials y procedir á la séva aprobació.

En una de aquestas societats hi havia molt temor de que la Memoria no seria aprobada, y l'advocat consultor de la Companyia digué:

—No tingan por: déixime fer á mi y jo 'ls juro que l'aprobaran si 's plau per forsa.

Lo deixaren fer, y 'l dia de la reunió en la sala de juntas no hi havia banchs ni cadiras.

Lo secretari llegí la Memoria y digué al president:

—Va á procedirse á la votació: los qu' están drets l'aprobán; los qu'estan assentats votan en contra.

Y com tothom estava dret per falta de asientos, afegí:

—Queda aprobada por unanimitat. S' aixeca la sessió.

A un minyó inexpert que havia tret la rifa, li deya un gat vell en materia de negoris:

—Jove, vosté té un capital molt bonich: jo en cam- bi tinch molta experiencia... Fem una cosa: associém- nos por cinch anys.

—¿Y qué succehirá de aquí cinch anys?

—Succehirá que vosté tindrà l'experiencia méva y jo tindrè 'l seu capital.

Sempre qu' en Sagasta reunex als ministres per parlar d'economias, succeheix igual.

—¿Economias?—pregunta cada ministre.—Las mitas no: en todo caso, hablemos de las de los demás.

¿No volén tocar 'l baixó?

Donchs doncebrán pirandó.

Los martistas de Madrid están á punt de publicar un periódich que 's titulará *El diario de la tarde*.

Cada dia inserarán un article sobre 'l tema: «Te- nin gana».

Peró tothom respondrà:

—¡Es tarde!

A Madrid va caure, un de aquests últims dias, una gran nevada.

Un cessant, que ha anat á presentarse á n' en Sa- gasta, demanantli alguna cosa, al veure, aixís que 's llevava, aquella immensa extensió blanca, exclamá enganyat pél destí:

—Ja paran taula.

Y vá fer un gran badall y 'l fret se li ficá dintre y 'l pobre caigué malalt y morí de pulmonía.

de lo que 'ls Reys han portat y tot lo he averiguat locant á aquesta qu'astió.

—¿Y á Espanya? Falta 'l final... ¿que no li han dut res?

—¡Jé jé!

—¿Aixó 's creu que li dire?...

—Miri qu' hi ha allá!... ¡'L fiscal!

C. GUMÁ.

UN DRAMA



Eran apenas las vuit del vespre de un de aquests

ER si no ho sabían els diré que Campo es una població galle- ga, de la provincia de Ponte- vedra, partit judicial de Caldas de Reyes, la qual, conta en l' actualitat 4.326 habitants, in- clús lo rector.

Un rector de totas prendas, com veurán pél següent fet:

Un rector de totas prendas, com veurán pél següent fet:

Un rector de totas prendas, com veurán pél següent fet:

Un rector de totas prendas, com veurán pél següent fet:

últims dias. Un jove modest, bon minyó, fill de una familia honrada, 's retirava tranquilament camí de casa séva, quan vels' hi aquí que al passar per davant de la rectoria, sona un tiro, lo jove fá un cap-girrell com una llebra ferida, y cau mort estenellat en terra.

Lo tiro havia sortit de la casa rectoral.

¿Y saben qui havia fet caure 'l gatillo de l'arma homicida? Lo mistich dit del rector; un de aquells dits que cada mati en la iglesia parroquial elevan l'hostia consagrada.

Vostés dirán ¡quin escándol!...

Peró esperínse qu' encare no hi acabat.

A la cuenta... en lo precis moment en que passava 'l jove aquell, lo reverendo estava agradablement en- tretingut ab una dona casada, á la qual feya fer no sé quins espirituals exercicis... Tal vegada li repassa- va aquella prescripció evangélica «Estimarás al pró- xim com á tú mateix», y vaja, que qui diu al próxim diu també á la próxima... En fi, alguna cosa de aproximació havia de ser.

LA PESTE ALEMANA Á ESPANYA



Si 'ls alemanys poguessin posarli las grapas al coll, ¡pobre comers!



Y després d' empobrirnos encara tractarán de deshonrarnos; pero aixó ¡may, de cap manera!

Es una viva llástima que 'l govern fusionista no s' haja decidit á suprimir de un cop de ploma las patents sobre l' alcohol.

Aquest dia ho deya un conegut destilador: —Molt se refia 'l govern del alcohol, sense calcular que 'ls que 'n abusan perden lo cap.

Lo conde de Paris está veyent visions. Imaginantse que la República 's troba gravement compromesa, ha telegrafiat al séu fill que 's troba actualment á la Xina, dihentli que 's posi en camí immediament.

Es probable que 'l fill del conde de Paris obeeixi 'l mandat patern. En aquest cas, com que al arribar á Europa, trobará que per ell son verdas, podrá dir: —Papá, papá... ¡Tant bé qu' estava á la Xina!... ¡Quí m' ho havia de dir, papá!... ¡Papá, m' heu enganyat com un xino!

Reflexió de un carnicer. —Ningú avuy compra badella: ningú avuy vol menjar carn ab glossopeda... ¡Y no obstant, ja fa molt temps que tothom menja governant ab lepra!...

L' ARCALDE HERODES

Desde que 'l Sr. Tort y Martorell empunya la vara, cau cada garrotada de cego qu' esparvera. Los peixos grossos, los tiburons, los que de una xuclada son capassos d' empassarse l' erari municipal ab las caixas de ferro y tot, cuetejan molt tranquils en lo mar alborotat de la desballestada administració de Barcelona. Ara als pobres xanguets, los reventan á pilots.

Aixis veyém que se suprimeix lo déu per cent del personal de las brigadas, que cobran 10 y 11 rals los dias que treballan, y al mateix temps, de una sola fornada, 's conserva l' empleo als metjes de la higiene, que quedavan en vaga, per haverse encarregat de aquest servey lo Govern civil. Los citats metjes cobran 2,000 pessetas anuals y 'l director 2.5'0.

Ab la mateixa ploma firma 'l Sr. Tort y Martorell la cesantia dels infelissos y la colocació dels que cobran fort.

Y perque aquesta campanya contra 'ls pobres, desde la Casa Gran trascendeixi al carrer, lo Sr. Tort y Martorell ha manat que desapareixessin: tots los puestos ambulants de venta de mistos y periódichs, en los quals, alguns infelissos se guanyavan lo pá, y permet que la Rambla s' ompli de taulas de turronaires. Ja sabíam que l' actual arcalde ab lo turró no hi renyia may.

L' últim cop lo doná dijóus, prohibint als venedors de periódichs pregonar lo titul dels mateixos. Los agents de l' autoritat tenian ordre de detenir als que cridessin un periódich. Es á dir: tots los venedors con-

demnats á silenci, com si siguessin muts, y á la miseria, porque qui no crida no ven, y qui no ven no menja.

Me sembla que 'l Sr. Tort y Martorell no ha meditat prou bé la séva disposició. La venta de periódichs es un modo de viure licit, del qual depén la subsistencia de numerosas familias pobres. Es tan licit aquest medi com lo qu' emplean los advócats fent discursos... y fins si m' apuran, diré qu' es més licit que certs proceliments que usan alguns regidors á la quieta.

En nom de tants infelissos, privats de guanyarse 'l pá, reclamém la derogació immediata de una ordre que no respón á cap fi, més que al desitj de causar perjudicis á la gent més humil y més digna de commiseració

—Arcalde Herodes: prou sacrificis de ignocents.



A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA 1.—Ca-ta-ri-na
- 2.ª 2.—Ri e-re ta
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS. — La nit de nuvis. — La gata moixa.
- 4.ª TERS DE SÍLABAS.— BAR RI NA
RI TE TA
NA TA LIA
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Tornabis.
- 6.ª GEROGLIFICH.—Entre Barcelona y Badalona Hesós.

Han endevinat tolas sis solucions los ciutadans Toca-son, Un birolet de sant Guim y Pau Bullanga; n' han endevinadas 5, un Cessant y P. M. T.; 4 P. Giró y B. de V., Antón Curru'aco y Ll. R.; 3, P. del Hostia y Pampallugas; 2, Un Zorrillista; y 1 no més Julio y Laura.



XARADA
Diumenge vaig veure al Parch
la quarta-terça segona
ab bata tres-quarta-quinta
de tres-cinch y molt bufona.
Jo me 'n vaig hu-dos-tres-quarta
y al explicarli mos fins

me va dir.—Jo estich total pasiho bé, Sr. Llobins.

J. ESCOLÁ DEL VENDRELL

ANAGRAMA

—¡No te salut D. Total qu' está tan tot, tú, Badó? —Desde que d' un tot caigué que no ha fet res mes de bó.

F. A. MISERICORN.

TRENCA-CLOSCAS

L. D. CASAS
PANAMÁ

Formar ab aquestas lletras lo titul de una aplaudida sarsueleta.

J. PARDO B.

GEROGLIFICH

LI

Avia, besavia, rebesavia

LA RUA

Lo capitá Monaya

UN DINERET PER SANTA CREU

Los tres toms

NVA

RAMONET R.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans B. R. Roca, J. Sueroll, J. Planas, P. Giró y B. de V., Endalt Mas, R. Ribellas, David Tina, Salvador Prats, Cau, Recau y Sant Vicens, Rey Nano, E. A. y S., R. Boadella, G. Gall, y C. Julian Busquets.—Lo que 'ns envian aquesta semana no fá per casa. Ciudadans Saldoni de Valcarca, M. Mugon, Un Bou atacat, Eduard Thomás, F. Elias Set Mesó, F. de la Roca, M. Sualp y Puntí, Bernabé Llorens, Pepito 'l Rayo, Rufo, Pau Guerra y Un Vendrell.—Insertarém alguna cosa de lo que 'ns remeten. Ciudadá Pep Romanso: Aprofitarém la poesia.—Un enemich dels grunys: La noticia no té prou interés pels lectors dels periódichs.—E. Martí Giol: No 'm fá pesa.—J. O. (La Bisbal): Los versos de vosté ó no volen dir res ó son pornogrífichs.—J. de P. Juanico: Está bé 'l sonet y l' insertarém.—F. Mestres: De las tres, únicament aprofitarém la segona.—J. C. y R. T. (Barcelona): Será millor que 's queixin directament ab l' empresa.—J. Pujadas Truch: Es fluixet.—J. B. Guerrero: Salvadas algunas rimas un xich forçadas. la composició no vá mal.—Mayet: Queda acceptada.—J. Ferré: Lo dibuix del sév amich no vá.—Una Bessa: Es pornogrífich.—Un Matalassé: Es fluixet.—M. Solá: Sols pot aprofitarse 'l sonet.—J. Tarsé y R.: Lo de vosté es la variant mil y una del mateix assumpto, y no val la pena de publicar-e.—Lluís Salvador: La poesia está bé.—D. B. Brú: Aprofitarém la poesia més llarga: l' altra no 'ns vá.—J. P.: Es fluixa.—J. Ferré y Sendra: Ho posarém al encaregat dels passa temps recreatius.—Xavin Alemany: Mil gracias per l' article.—Theolongo: No 'ns acaba de agradar.—Pep Mostarxo: Lo sonet es una mica destarotat.—Ego Sum: Lo de vosté es fluixet.—Sacri tá: L' article es mansoy.

LOPEZ, editor.—Rambla del Mitj. 20.

BARCELONA.—A. Lopez Robert, Impresor.—Asalto, 63.

LA PANAMADA

DETALLS.—PORMENORS.—RETRATOS.

Antecedents

L'escàndol ha ressonat per tot lo mon. Fernando de Lesseps, l'afortunat autor del Canal de Suez, empresa de gran magnitud realitzada ab relativa facilitat, havien sigut origen de quantiosas fortunes, qu'encare van creixent tots los anys, concebi l'audas pensament de aravessar l'istme de Panamá, unint per medi de un canal l'Atlàntich ab l'Occéa Pacífich.

La fama guanyada a Suez rodejava la nova empresa del famós enginyer de un gran prestigi. Aixís es que las primeras emissions s'anaven cubrint ab maravélosa rapidés. En aquest punt l'afany de negoci y l'patriotisme, sentiment tan viu entre ls francesos, marxavan de perfete acort.

Comensaren las obras, y prompte's veje qu'era més dur rompre las penyas del istme americá, que remoure las aredel Egipte. Per altra part lo clima de squellas regions tórridas era un altre inconvenient que dificultava ls traballs. No obstant, la enginyeria moderna disposa avuy d'elements molt poderosos, y allá a Panamá s'acumularen en gran número, per obrirse pás a través de las montanyas. Pero las primeras emissions s'agotaren prompte.

Y'n vingueren de novás. Era precis rescatar los capitals invertits, imposante nous sacrificis. Lo públich responia, sobre tot quan veyá que'l góvern y las cámaras autorizavan las novás emissions de paper.

En tota empresa constructora de obras pera les quals s'acut al crédito se realisa sempre un doble joch. Hi ha qui contribuheix a ella esperant percibir lo fruyt de l'obra realitzada; y hi ha també qui busca'l negoci immediat acudint al agiotaje bursátil. Aquests jugadors de l'alsa y de la baixa s'apoderan molts cops de las empresas, exercint en ellas una influencia decisiva. Per ells regularment tots los medis son bons si conduheixen a saldar diferencias en profit propi. Ells impulsan ó fan fracassar los més grans projectes. Algunas vegadas los desacreditan; altres vegadas los omplan de llot.

Tal es lo que ha succehit ab l'empresa del Panamá.

En los últims temps, portavan l'agiotaje del paper é intervenian directament en la part financiera alguns homes práctichs en aquesta classe de negocios y poch escrupulosos en los medis conduhents al fi que's proposavan. Los accionistas donavan los seus caudals, y ells se cuydavan sols de mantenir entre ells la confiança.

¿Com evitar que condís lo descrédit y l'convenciment de la impotencia de la empresa? Comprant periodistas, comprant diputats, comprant senadors, comprant ministros. Aixís s'assegura que vá ferse en gran escala, invertintse en aquestas compras alguns milions de franchs.

A favor del silenci de alguns y de la ignorancia de molts anavan fentse novás emissions, y demanantse nous sacrificis als accionistas, fins que vingué un moment, en que'l diable tirá de la manta, com vulgarment se diu, y's descubri l'escandol.

Venjansas politicas

La República havia vensut al boulangisme que per un moment semblava que havia de sometre a la Fransa. Gracias a l'energia de'n Floquet, de'n Constans y d'altres homes eminentes de la República, lo boulangisme quedava desfet y desconcertat. La seva personificació, lo general del caball blanc, moria romanticament, suicidantse en lo cementiri de Bruselas, dessobre'l sepulcre que tancava ls restos de una dona estimada.

Pero la politica no té entranyas. Entre ls mateixos republicanos hi havia ressentiments personals y odís. Se comensá a propalar qu'en lo del Panamá hi havia hagut grans gatuperis, los rumors anavan creixent y prenent péu en l'esperit públich.

Tal desarrollo adquiri l'escandol, que hi havia qui creya que no existia un home públich que no estigués tarat. Se citavan noms y's contavan fets. Los majors despropósitos eran creguts sense dificultat.

Atiavan lo foch devorador de la calumnia per una part lo celebrer Mr. Drumont, ab son periódich *La libre parole*; per altra part lo famós Mr. Rochefort ab son periódich *L'intransigent*. Cada dia posavan un nom nou a la vergo-

nys, y venian exemplars de sos periódichs per centenars de milers. En lloch creixen tan facilment los bolets com en los femers quan los fems fermentan.

May s'ha vist un desencadenament semblant de malas passions. La brega passava del carrer a las Cámaras. Sessions tristas se celebraren, en las quals diputats y senadors se tiravan mutuament pilots de llot a la cara. Ja no hi havia en tota aquesta sarrassina'l desitj de descubrir la veritat verdadera, sino l'afany de destruirse y aniquila se, cubrintse mutuament de vergonya y de ignominia.

Com lo públich ho creya tot, tothom tirava a donar menjar, carn, ossos y honras, a la devoradora maledicencia.

Fins caygué'l ministeri y durant molts dias se passaren grans traballs pera reconstituirlo. Los boulangistas se fregavan las mans de gust, veyent satisfeta la seva venjansa. Los monárquichs somreyan esperant lo sant adveniment de las vellas institucions a Fransa, avuy totalment impossibles. Tothom aspirava a treure part de unas circunstancias tan dolorosas, tan tristas, tan en extrem vergonyosas.

Per fortuna la República, ó siga'l góvern de tots per tots, ha trobat homes enters, y capassos d'encausar tan temible desbordament. Las mateixas Cámaras nomenaren una comissió informadora, investintla de facultats més que suficientes per investigar los fets y proposar lo càstich dels culpables. A magistrats integres s'ha confiat ademés la instrucció del procès, el qual segueix ab gran activitat y sense vacilacions.

Proba de la gran energia ab que allí's procedeix, es l'haverse demanat facultats pera processar a ex-ministros, diputats y senadors, lo qual fou concedit unánimement per las Cámaras, després de haver ingressat a la presó ls principals individuos del Concell de Panamá, sens vaterios la seva posició social, ni las riquezas de que disfrutaban pera trobar allí un tracte diferent del que tenen los demés presos.

Igualtat davant de la llei: igualtat davant de la justicia.

Aquesta es la forsa principal de las institucions republicanas. Si alguns individuos a la sombra de la República, han faltat a los debers d'homes y de funcionarios públichs, la República sabrá espolsarse ls lliurantse de la gangrena. No hi haurá per ells influencias que ls valguin. Es lo poble mateix qui ls jutja: qui ha de absoldre als ignocents y ha de condemnar als culpables.

En aquest punt es ahont s'ha de veure la virtualitat de las institucions basadas en lo sufragi universal y en la responsabilitat personal exible a tots los funcionarios del Estat sense excepció.

La República francesa renaxerá més forta y més robusta que may de aquesta proba solemne y decisiva.

Retratos

A continuació doném lo retrato y algunas notas biográficas de las figuras que més s'han posat en evidencia durant l'escandol de Panamá.

Comensém pels individuos del concell que's troban avuy en la presó de Mazas.



Carlos Lesseps

Fill del gran Lesseps y cooperador actiu de las empresas de son pare. Quan jove, sigué empleat en la carrera consular y passá alguns anys al Orient en calitat de cónsul y de vice-cónsul. Al acometes la construcció del canal de Panamá, son pare lo feu nombrar Administrador general de la Companyia confiat en sas grans qualitats de activitat é inteligencia.

Traballa molt y bé; pero'l càrrech que desempenyá motiva que se l'acusés en primer terme de haver contribuhit al fracás de la empresa.

Son caràcter noble s'ha posat en evidencia en la presó mateixa, havent assumit per ell sol tota la responsabilitat que puga haverhi, y declarant que

ls demés individuos del Consell avuy detinguts, havian obrat no per voluntat propia, sino baix las sévas inspiracions.

Aquesta declaració li ha conquistat numerosas simpatias.



Mario Fontane

També esta pres a Mazas. Son origen no es molt elevat, puig comensá sent modest empleat en los consulats orientals ab mil doscents cinquanta franchs de sou. Allá'l conegue Fernando Lesseps posantli desseguida molta estima y elevantlo al càrrech de secretari de la empresa de Suez.

Al constituhirse la del Panamá obtingué també'l càrrech de secretari.

Havia lograt reunir una gran fortuna. Es aficionat a escriure versos y a menjar bé.

Al anar la policia á agafarlo a casa seva, cremá tots los papers que podian comprometre'l.



Enrich Cottu

Uns dels administradors del Panamá. Era banquer y gosava de una reputació excelent y de una fortuna molt quantiosa.

Quan anaren á agafarlo per ordre del jutje, estava ausent. Pocas horas avants havia sortit cap a Viena. Arribá a la capital de Austria, y enterantse allí de que a Paris lo buscavan, desfeu lo camí y's netorná a Paris, presentantse espontáneament al comisariat de policia, dihent:—¿Qui es que vol agafarme?

Desde'l comisariat sigué dut a la presó de Mazas a disposició del jutje de instrucció.



Sans Le Roy

Un altre dels presos. Era administrador de la Companyia del Panamá, y se li demanan identicas responsabilitats que a ses companys de presó.

Com a polítich havia sigut diputat, sense que may s'hagués distingit en aquest concepte.

Com a home de negocis possehia una gran fortuna.

Encetem un altre grupo. Se tracta dels diputats y senadors, contra ls quals, procedeix lo jutje de instrucció, degudament autorisat per las Cámaras.

Mr. Rouvier

Es un dels homes públichs més coneguts a Fransa y a qui més generalment s'inculpa de haver percibit diners del Panamá.

Ha sigut ministre diferentas vegadas; era president del Consell quan las últimas eleccions y ha desempenyat la cartera de Hisenda tres vegadas distintas, d'istingintse sempre per sos grans coneixements financiers. A una felis combinació de aquest home se deu l'elevada cotisació que alcanza la Renta francesa y l'estat de riquesa del Tresor públich.

La operació més notable que realisá sigué la de fer invertir los fondos de las caixas de ahorros, tan numerosas y



ricas a Fransa, en títuls de la Renta francesa. Aquest fet produhi una alsa important en los valors públichs. La poderosa casa Rothschild ha tingut sempre en aquest home públich una confiança inmensa.

Sense títuls académichs, simple comerciant, primer a Marsella, més tart a Paris, apenas entrá en la Cámara en qualitat de diputat doná probas rellevants de sas grans aptituds en materia de Hisenda.

La inculpació que avuy se li dirigeix es la de haver acceptat fondos del Panamá, sent ministre. Lluny de negarho, ha explicat lo fet, dihent que'ls havia invertit en gastos secrets; pero que després los havia reposat ab cantitats del fondo a gastos secrets destinats.



Manuel Arene

Antich periodista, sigué un dels primers redactors de *La République française* desde que Gambetta fundá aquest periódich. Curta es la seva historia política; la seva fama com escriptor, mitjana. Actualment es diputat per Córcega, y un dels individuos de la Cámara procesat ab motiu de lo del Panamá.

En la Cámara va donar algunas explicacions que no resultaren gaire satisfactorias.



Dugué de la Fauconnerie

També es dels diputats subjectes a proces. Aquest may ha sigut republicá.

Nascut a Paris, l'any 35, entrá desde molt jove en l'administració pública, desempenyant lo càrrech de conceller en algunas prefecturas.

A l'any 69 sigué elegit diputat, figurant en las filas de la dreta. Mes tart dirigi'l periódich *L'Ordre*, y nombrat diputat novament en 1876, formá en las filas imperialistas.

Reelegit en 1885 y 1889, figurá sempre com a revisionista, ab punts y ribets de boulangista.

De manera que'ls seus mateixos coreligionaris, autors principals de la escandalera, son los que l'han compromés.



[Albert Grevy

Es germà de Jules Grevy, president que sigue de la República francesa.

Ha desempenyat càrrecs públics de importància, entre altres lo de jefe civil y polítich de la Argelia. En l'actualitat es senador inamovible, càrrech que li fou conferit lo dia 6 de mars de 1890.



Thevenet

Nascut a Lyon l'any 45, advocat de aquell col·legi, conseller municipal primer, mes tart president del Consell general y per últim diputat que figurà en l'esquerra, sigue nomenat ministre en 1889, desempenyant la cartera de justícia.

Molt se distingí en sas persecucions contra'l boulangisme; y aquest tracta avuy de deshonrarlo, embolicantlo en los escàndols del Panamá.

A Fransa se creu generalment que no rehixiran las persecucions judicials entauladas contra aquest home qu' en la defensa de la República se creà tants enemichs.

La maledicencia se ceba també en una de las primeras figuras de la República, que s' ha distingit sempre per son vigorós temperament. Es lo tal l' actual president de la Càmera de diputats.



Carlos Floquet

Jove advocat l'any 1867, en un dia's feu celebre. Pujava l' Czar de Russia acompanyat per Napoleon III l' escalinata del Palau de Justicia, quan un jove advocat se li acostà cridantli al oido: —Visca la Polonia, Senyor! Aquest home era Floquet.

May h' desmentit la serenitat impetuosa del seu temperament. Sent president del Concell de ministres, quan la popularitat de Boulanger estava en son apogeo, se desatà ab ell, inferintli una ferida al coll. De aqu-st fet data que la fortuna comences a girar l' espallia al bullició general.

Als que l' han inculpat de haver rebut diners del Panamá ha respost ab gran altívies que una vida pública de 40 anys de probitat, responen per ell, y bastan per fer callar a tots los calumniadors.

Fins ara no s' han dictat persecucions contra aquest home públich.

Los héroes de un episodi parlamentari a propòsit del Panamá, que termina ab un desafío a pistola sense conseqüencias, son Clemenceau y Deroulede.



Clemenceau

Es metje, gran tirador d' armas y polítich molt embossat, temible per la seva oratoria contundent y per la veheència del seu caràcter.

No ha sigut ministre may; en cambi ha contribuït en primer terme a derribar molts ministeris.—Butxi de ministeris—li diuen los polítichs de Paris. Capitanaja l' esquerra radical y sosté un periòdich titulat *La Justice*, que a penas cubreix los gastos que li ocasiona.

Per aquest motiu Deroulede va dirli en plena Càmera que havia rebut diners dels agents de Panamá per dedicarlos a reventar ministeris. De aquesta ofensa va demanar li comptes, y de aqui surgi l' desafío, que tingué lloch en lo parch del castell de Saint Ouen.



Pau Deroulede

Es un patriota fanàtic, poeta y escriptor entusiasta. Capitanaja desde poch després de la guerra franch-prusiana la lliga dels patriotas, y més tart se posà a las ordres de Boulanger, creyent sens dupte que aquest personalje estava disposat a pendre la revènja contra 'ls alemanys, apenas entronizat en lo poder.

Fidel al seu idol fins los últims moments, avuy se dedica a tirar lloch sobre 'ls qu' en vida combateren a aquell desventurat.

Denunciadors y corruptors



Corneli Herz

Ha fet parlar molt d' ell, com un home sense conciencia. Nascut a Fransa de pares alemanys, marxà als Estats Units abont se feu naturalisar. Dedicat a distintas empresas, todas las quals fracasaren, se ficà de plé en la part lletja dels assumptos de Panamá.

El era qui sostreya grans sumas al baró Reynac, primer ab sos consells, després ab las sévas amenassas; ell qui li prenia documents comprometedors y no 'ls hi tornava sino després de haverne tret copias fotogràficas. Després se servia de aquestas copias mateixas per ferli esquitjar més diners.

De la mort del baró Reynac, fos deguda al suïcidi ó a un atac cerebral, sols Herz n' es culpable, com ho es també de haver atret l' escàndol contra 'ls homes de la República, y sempre per diners.

Per sustreure's a l' acció dels tribunals, aquest home de tan pessims antecedents, s' ha establert a Inglaterra. D' ell's ha valgut Mr. Andrieux, en sas empresas contra 'ls homes de la República.



Arton

Un altre tipo per l' istil de l' anterior. 3250.000 franchs va arrancar al baró Reynac, ab l' excusa de que havian de servir per comprar conciencias de periodistas y diputats. Han servit realment per aixó? Ningú ho sab. Fins ara l' 'Arton s' ha fet fouedis y no se 'l troba en lloch.



Andrieux

Si hi ha un home funest per la causa republicana, es Andrieux. Republicà's deya quan desempenyava 'ls carrchs de diputat, de prefecte de policia del Sena, de subsecretari, d' embaixador a Madrid.

Suspirant sempre per una cartera que no conseguia may, va ferse boulangista. Es de la rassa dels polítichs ambiciosos y versàtils que tant abunda en lo nostre pais; pero que a Fransa es una excepció.

Y pensar que un home aixis es la roda catarina de l' escàndol del Panamá!... Y pensar que las sévas revelacions compradas a taruguitas y timadors han pogut portar la perturbació a un poble tant important com la Fransa!

Los agents de la justicia

Coloquem en primer lloch al jutje de instrucció



Franqueville

Nascut a Cartigny (Somme) en 1852 y molt reputat en la magistratura, tant per la seva integritat com per la seva inteligencia, ell es qui s' ha encarregat de instruhir lo proces de Panamá. Toi-hom té confiança plena en las sévas condicions de caràcter. Y la veritat es que fins ara no las ha desmentidas.



Ribot

President actual del govern fransès, ha sigut sempre republicà moderat. Com a orador es un dels primers de la tribuna francesa; com a ministre, goza de la confiança omnimoda de la nació. Dessempeyant la cartera d' Estat, contribuï a afirmar las inteligencias entre Fransa y Russia: la entrevista de Cromstadt que tant prestigi valgü a la Fransa, es obra seva.



Bourgeois

Es lo ministre de Justicia: un temperament equilibrat, un home seré, molt inteligent y molt ferm republicà. Jove encare, té tendencias radicals, y en tots los seus actes s' ha fet sempre digne del alt càrrech que dessempenya.



Tirard

Actual ministre de Hisenda, antich ministre d' Obras públics, y ex-president del Consell, quan l' expulsió de Boulanger sigüé un dels que ab més energia contribuïren a salvar la República de las maquinacions y conjuras de aquell grapat de discols. Conta avuy 74 anys, y no ha perdut l' energia de la joventut, ni la inteligencia en los negocis públics, tenint aptitud suficient pera desempenyar tots los ministeris. Es un home molt estimat a Fransa.



Brisson

Presideix la comissió parlamentaria de informació sobre l' assumptol del Panamá. Passa ab rahó per un dels homes més honrats de la nació francesa. Ha sigut ministre de Justicia y president del Consell, havent tingut molts vots en las eleccions de la presidencia de la República, en competència ab Grevy y Carnot.

La República francesa es forte, perque emana la seva existencia de la voluntat nacional, y fins en mij de las crisis més perillosas, conta ab homes de valia que 's bastan y 's sobran per defensarla y per salvarla.